

Lise Öğrencilerinin “Ödev” Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi*

Gülay Ekici**, Hasan Akdeniz***

Makale Geliş Tarihi: 06/01/2018

Makale Kabul Tarihi: 18/06/2018

Öz

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili belirttikleri metaforları belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma modeli kapsamında olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu lisenin farklı sınıflarından toplam 232 lise öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili metaforları yarı yapılandırılmış bir görüş belirtme formuyla belirlenmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonunda, lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili toplam 120 metafor belirttikleri görülmüştür. Lise öğrencileri ödev kavramıyla ilgili en fazla Eziyet, Sevmediğim yemek, Tekrar, Oyun, Gereksizlik, Sorumluluk, Yemek vb metaforları belirtmişlerdir. Geliştirilen bu metaforlar toplam 11 farklı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler en fazla metafor kapsamaları bakımından “Duygusal etkisi, Akademik gelişim için gerekliliği, Zorunlu olması, Ödev yapmanın zorlukları, Sürekli olması, Emek gerektirmesi, Ödev yapmanın yararları, Gereksiz olması, Ödev yapabilmenin gerekleri, Ödev yapmamanın sonuçlar ve Ödevlerin çeşitli olması” olarak sıralanmaktadır. Belirlenen sonuçlar, lise öğrencilerinin ödev yapmaktan hoşlanmadıklarını ve yararına inanmadıklarını vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lise öğrencileri, ödev, metafor

Investigation of Metaphorical Perceptions of High School Students Related to the Concept of “Homework”

Abstract

The aim of the current study is to determine the metaphors that high school students have specified for the concept of the homework. Phenomenology which is one of the qualitative research models was used as the design of the study. The sample of the study consists of 232 high school students in different classes. A semi-structured the opinion form was applied to determine metaphors related to the homework developed by high school students. Findings offer 120 metaphors specified by high school students for the concept of the homework. The most common metaphors that high school students regarding the concept of homework are; Torture, Food I do not like, Repeat, Game, Unnecessariness, Responsibility, Food, etc. These metaphors were classified under 11 categories. Considering their frequencies, the metaphors were ranged as follows: Emotional effect, Effect of academic development, Compulsory,

* Bu çalışma 11-14 Mayıs 2017 tarihinde, Ordu Üniversitesinde yapılan IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş tam metin halidir.

** Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, gulayekici@yahoo.com & gekici@gazi.edu.tr

*** Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, hasanakdeniz.gazi@gmail.com

Difficulties in homework, Continuity, Need for labor, Benefits of homework, Needlessness, Needs to do homework, Results of non-doing, and Types of homework. The conclusions emphasize that high school students do not like to do homework and do not believe in their benefit.

Keywords: *High school students, homework, metaphor*

Giriş

Öğrencilik hayatımda hiç ödev yapmadım diyen bir birey var mıdır?

Her öğrenci farklı okul kademelerinde mutlaka ödev hazırlamıştır. Ödevler, çoğu eğitimciler tarafından eğitim kurumlarında sıklıkla kullanılan ders dışı öğretim uygulamalarından biri olarak ifade edilmekle birlikte (Hong & Lee, 1999), ilgili literatürde öğrenciye katkısının olup olmadığı konusunda hâlâ tartışılan konulardan biri olarak dikkat çekmektedir (Eren & Henderson, 2011; Froiland, 2011; Rudman, 2014; Warton, 2001). Ancak yapılan ödevler öğrencileri kimi zaman mutlu ederken kimi zaman mutsuz etmektedir. Çünkü her öğretim kademesinde ödevlerin öğrencilerin akademik gelişiminde farklı etkisi olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar, ödevlerin farklı yaş gruplarında farklı etkiye sahip olduğunu, özellikle ilkokul çağı çocuklarının akademik başarılarına etkisinin bulunmadığını, ortaokulda kısmen etkisi olduğunu ve ev ödevlerinin daha çok lise döneminde etkili olduğunu göstermektedir (Cooper & Valentine, 2001; Cooper, Robinson & Patall, 2006; Rudman, 2014). Çünkü lise kademesi öğrencilerin hayatlarındaki en önemli kademelerden biridir. Yıllardır okul hayatı devam eden öğrenciler artık bir meslek seçmeye yaklaşmakta ve yükseköğretime doğru ilerlemektedirler ki onlar için gerekli olan ödevlerin akademik gelişimlerinde oldukça önemli olacağı belirtilebilir. Dolayısıyla lise öğrencilerinin ödev kavramına yönelik metaforik algılarını değerlendirmek önemli görülmektedir. Belirlenen sonuçlarla lise öğrencilerinin ödev kavramına yönelik bakış açıları ortaya konulmuş olacaktır.

1980’lerden bu yana uluslararası araştırmalarda metaforun veri toplama aracı olarak kullanımı hızla yaygınlaşırken Türkiye’de oldukça yeni bir yaklaşım olarak görülmektedir. Yob’e (2003) göre son yıllarda metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir. Bu kadar önemli bir vurgusu olan metaforların bu gücünü Shuell (1990) “Bir resim bin kelimeye bedelse, bir metafor bin resme bedeldir.” ifadesinde oldukça net olarak ortaya koymaktadır.

Peki nedir metafor? Batı dillerinde “metaphore” karşılığı olarak ele alındığını, metafor sözcüğünün Aristo’nun Poetika adlı eserinde “metaphoria” şekliyle “metapherin” (bir yerden bir yere taşıma) sözünden türetilmiş olarak kullanıldığını ifade etmektedir (İnce, 2002). Metafor sözcüğü köken olarak “bir yerden başka bir yere götürmek” anlamına gelen Yunanca “metafora” sözcüğünden ve Fransızca métaphore sözcüğünden türemiştir. “Öte” anlamına gelen meta ve taşımak anlamındaki “pherin” kelimeleri birleşerek metafor kelimesini oluşturmuştur (Corbett

& Connors, 1999:122). TDK (1988) kaynağında ise, metafor “istiare, mecaz, i(e)ğretileme” anlamına gelen bir ifadedir. İğretileme; ‘bir şeyi anlatmak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanma, eğretileme’ anlamına gelmektedir. Lakoff ve Johnson (2005) metaforları soyut olarak tecrübe ettiğimiz deneyimleri somut ifadelerle kavramlaştırılmamıza yardımcı olduğu için, metaforiksel ilişkiler tarafından kavramsal sistemimizin önemli bir parçasının yapılandırıldığını vurgulayarak, metaforun özünün bir şeyi (olgu, kavram, nesne gibi) başka bir şeye göre anlamak ve tecrübe etmek olduğunu ifade etmişlerdir.

Ödev konusunda farklı katılımcı gruplarının katılımıyla hazırlanmış olan pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Bu araştırmaların ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileriyle yapılmış olduğu belirlenirken (Benli ve Sarıkaya, 2013; Deveci, Önder ve Çepni, 2013; Gedik, Altıntaş ve Kaya, 2011; Gedik ve Orhan; 2013; Özer ve Öcal, 2013; Sarıgöz, 2011) velilerin öğrenci ödevleri konusundaki görüşleri (Coşkun Keskin ve Özer, 2016; Duru ve Çöğmen, 2017; Power vd., 2007; Scot-Jones, 1995), öğretmenlerin öğrenci ödevleri konusundaki görüşleri (Deveci ve Önder, 2014; Turanlı, 2007) gibi konularda odaklandığı belirlenmiştir. Ancak ilgili literatür incelendiğinde; lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili metaforik algılarının belirlendiği herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle konuyla ilgili yapılmış bir araştırmanın olmaması bu araştırma sonunda elde edilen sonuçların literatüre dikkat çekici ve farklı bir bakış açısı kazandıracak değerli bilgiler sunacağı umulmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin *ödev* kavramıyla ilgili geliştirdikleri metaforları analiz etmektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Lise öğrencilerinin *ödev* kavramıyla ilgili belirttikleri metaforlar nelerdir?
2. Belirtilen metaforlar ortak özellik bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli ve deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi başlıkları altında bilgiler verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma modelinin kullanımı tercih edilmiştir. Nitel çalışmalarda araştırmacı gözlem, görüşme ve doküman incelemesinden yararlanarak, kavramları, olguları, ilişkileri açıklamaya ve anlamaya çalışmaktadır (Merriam, 1998). Nitel araştırmanın kabul gören ortak bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Bunun temel nedeni ise, nitel araştırma kavramının bir şemsiye kavram olarak kullanılması ve bu şemsiye kavram altında yer alabilen birçok kavramın farklı disiplinlerle yakından ilişkili olması ve çok geniş bir bakış açısını gerektirmesidir. Nitel araştırmalarda pek çok desen kullanılmaktadır. Bu açıdan oldukça farklı ve zengin bir bakış açısı gerektirmektedir. Bu araştırmada olgubilim (fenomoloji) deseni

kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir (McMillion, 2000; Patton, 1990; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Diğer bir ifadeyle olgubilim olarak da adlandırılan fenomenoloji “Gerçek nedir?” sorusuna cevap arayan bir desendir. Olgubilim (fenomoloji) desenin temelini bireysel tecrübeler oluşturduğundan, araştırmacı katılımcıların özel tecrübeleri ile ilgilenmekte, algılamaları ve olaylara yükledikleri anlamları incelemektedir. Olgubilim tanımlayıcı, açıklayıcı ve belirleyici niteliğe sahip bir araştırma desendir. Bu bağlamda genelleme yapmak bir amaç değilken, olguları tanımlamak en önemli amaçlardan biridir (Akturan ve Esen, 2008; Patton, 1990; Patton, 2002). Bu çalışmada ise, lise öğrencilerinin ödev kavramına ilişkin algıları metaforlar yoluyla tespit edilmiştir. Olgubilim (fenomoloji) desenin metafor araştırılmalarında uygun desen olduğunu düşünebiliriz, çünkü metafor çalışmalarında bir olguya yönelik olarak katılımcıların görüşleri belirlenmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu lisenin farklı sınıflarından toplam 232 lise öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada amaçlı çalışma grubu seçilmiştir. Olgubilim araştırmalarında olguyu açıklayacak bireyler dikkatli bir şekilde seçilmesi gerekmekte (Creswell, 2007) ve farklı araştırmalarda (Coyne, 1997; Given, 2008; Knight vd., 2013) amaçlı çalışma grubu seçiminde karşılaşıldığı belirtilmekte olan problemlerin en aza indirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu kapsamda lise öğrencilerinin seçiminde çalışmaya gönüllü katılmak istemek, araştırmacıların kolay ulaşabilirliği, mümkün olduğunca farklı sınıflardan öğrencilerin katılımın sağlanması, öğrencilerin anlamakta problem ifade ettikleri konuları açıklayarak onlara yardımcı olabilmek gibi kriterler dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış sorudan oluşan görüş belirtme formu kullanılmıştır. Metafor araştırmalarında yarı yapılandırılmış sorular en fazla tercih edilen veri toplama araçlarının başında gelmektedir (Döş, 2010; Linn, Sherman & Gill, 2007; Pishghadam & Pourali, 2011). Formda lise öğrencilerinin ödev kavramına ilişkin algılarını belirlemek için her bir lise öğrencisinden “Ödev..... gibidir, Çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Bu soru kalıbında, “gibi” kavramı genellikle “metaforun konusu” ile “metaforun kaynağı” arasındaki bağı daha açık bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Çünkü herhangi bir olgunun metafor olarak kabul görmesi için konusunun, kaynağının ve kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özelliklerinin (gerekçesinin) belirtilmesi gerekmektedir (Forceville, 2002). Bu vurguyu aşağıdaki gibi örneklendirebiliriz:

Örnek:

Ödev sevmediğim yemek **gibidir. Çünkü** her zaman sevmediğim yemeği de verilen ödevi de bitirmek zorunda kalıyorum.

Metaforun Konusu**Metaforun Kaynağı**

Yıldırım ve Şimşek (2013), metaforun kendisinin, tek başına metaforun betimsel ve görsel gücünü yeteri kadar ortaya çıkaramayacağını, bunu takiben mutlaka “*niçin*” veya “*neden*” sorusunun sorulması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle araştırmada lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili metaforlarını hangi anlamda kullandıklarını açıklamaları için *Çünkü*....sorusu sorularak, ödev kavramına yönelik algılarının detaylı şekilde belirlenebilmesi hedeflenmiştir. Öğrencilerin yarı yapılandırılmış sorudan oluşan görüş belirtme formuna gerekli olan bilgileri yazmaları için kendilerine 15 dk süre verilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizine başlamak için öncelikle 232 lise öğrencisinin cevap kâğıtlarının uygun şekilde doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Coffey ve Atkinson (1996) veri analiz sürecinin kapsamlı ve sistematik olması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle çalışmada nitel araştırmalarda kullanılan veri değerlendirme yöntemlerinden içerik analizinin kullanımı tercih edilmiştir. Çünkü verilerin önceden belirlenmiş bir kategorik gruplandırmaya göre analizi söz konusu değildir. Verilerin içerik analiziyle incelenmesinin pek çok nedeni vardır. Bu nedenler aşağıda belirtildiği gibidir:

(1) Temel amacın toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak olması,

(2) İçeriklerle ilgili ortak ve sistematik verilere ulaşmayı öngörmesi,

(3) Mevcut metinlerin nitel ve nicel boyutlarından hareketle bilinmeyen sosyal gerçeğe yönelik çıkarım yapmak istemesi,

(4) Esas olarak birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyecek yorumlamaya fırsat vermesi,

(5) Verileri daha derin bir işleme tabi tutması gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır (Gökçe, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesi ve belli kategorilere göre düzenlenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Bogdan & Biklen, 2007; Cohen, Manion & Morrison, 2007; Leblebici ve Kılıç, 2004; Tavşancıl ve Aslan, 2001). Kısacası içerik analizi, birbirine benzeyen

verileri belirli kavramlar ve kategoriler çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır.

Araştırmaya uygun şekilde doldurulmuş olan ve toplam 232 kâğıtta lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili belirttikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci toplam on aşamada yapılmıştır. Bunlar;

- (1) Kâğıtların incelenmesi,
- (2) Uygun olmayan kâğıtların elenmesi aşaması,
- (3) Kâğıtların tekrar derlenmesi aşaması,
- (4) Kâğıtların sıralanması ve numaralandırılması aşaması,
- (5) Metaforların incelenmesi aşaması,
- (6) Kategorilerin geliştirilmesi aşaması,
- (7) Metaforların kategorilere dağılımı aşaması,
- (8) Geçerlik ve güvenilirlik aşaması,
- (9) Metaforların frekanslarının hesaplanması aşaması ve

(10) Verilerin yorumlanması aşamasıdır (Armstrong, Davis & Paulson, 2011; Aydoğdu, 2008; Corbin & Strauss, 2007; Çapan, 2010; Ekici, 2016a; Ekici, 2016b; Özcan, 2010; Saban, 2010).

Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanması Aşaması

Araştırmanın farklı bölümlerinde geçerlik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla detaylı işlemler yapılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla üç önemli işlem süreci gerçekleştirilmiştir. Bunlar aşağıda belirtildiği gibidir:

(a) Verilerin kodlanması ve veri analiz süreci detaylı bir şekilde açıklanmıştır (Hruschka vd., 2004),

(b) Araştırmada elde edilen kategorilere her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan lise öğrencilerinin açıklamalarından örnekler seçilerek bulgular bölümünde yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013),

c) Literatür detaylı şekilde taranarak konuyla ilgili araştırmalar arası tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır (Ratcliff, 1995).

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla da işlemler yapılmıştır. Bu kapsamda öncelikle araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlama ve kategorileştirme işlemi yapılmış olup daha sonra bu kodlar ve kategoriler karşılaştırılarak çıkan kod ve kategorilere son şekli verilmiştir. Bu şekilde yapılan işlemle veri analizinin güvenilirliği sağlanmıştır. Bu kapsamda şu formül kullanılmıştır; [Görüş birliği /

(Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100] formülü kullanılarak hesaplama yapılmıştır (Miles & Huberman, 1994). Kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik %96 olarak bulunmuştur.

Diğer taraftan lise öğrencilerinin görüşleri katılımcı numarası belirtilerek bulgular bölümünde vurgulanmıştır. Örneğin (Ö10) şeklinde gösterim yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Nvivo 9.3 programı kullanılmıştır. Kelime bulutu hazırlanmasında ise wordle (<http://www.wordle.net/>) programından yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmada elde edilen veriler analiz edilerek tablolar halinde sunulmuştur. Bu kapsamda lise öğrencilerinin ödev kavramına yönelik belirttikleri metaforlar, bu metaforlar için belirtilen açıklamalar ve metaforların ilgili kategoriler kapsamında değerlendirilmesi şeklinde sunulmuştur.

Tablo 1.

Lise Öğrencilerinin Ödev Kavramına Yönelik Belirttikleri Metaforların Dağılımı

Metafor Sırası	Metafor Adı	f	Metafor Sırası	Metafor Adı	f
1	Eziyet	16	61	Bombalı saat	1
2	Sevmediğin yemek	14	62	Meyve çekirdeği	1
3	Topluca dayak yemek	13	63	Yalancı insan	1
4	Oyun	11	64	Haritadaki şehirler	1
5	Yemek	8	65	Açık kapatan kapı	1
6	Sorumluluk	8	66	Kitap	1
7	Zaman kaybı	7	67	Hediye	1
8	Hazine	6	68	Çöp	1
9	Top	4	69	Bulmaca	1
10	Makyaj	4	70	Güneş	1
11	Boş bir dünya	3	71	Lego	1
12	Ev işi	3	72	Sakız	1
13	Hayati problem	3	73	Ceza	1
14	Mutluluk-üzüntü	3	74	Bilinmeyenli denklem	1
15	Cinayet sebebi	3	75	Öğretmen	1
16	Müzik	2	76	Şurup	1
17	Ağır bir yük	2	77	Tuz	1
18	Beden eğitimi	2	78	Yapıştırıcı	1
19	Film	2	79	Yapboz	1
20	Ağaç	2	80	Nar	1

21	Su	2	81	Sebze çorbası	1
22	Ölüm	2	82	Şampuan	1
23	Bulaşık	2	83	Paket lastiği	1
24	Evlilik	2	84	Gökyüzü	1
25	Tohum	1	85	Nefes	1
26	Mutsuzluk	1	86	Erken kalkmak	1
27	Arı	1	87	Yol	1
28	Çalışmak	1	88	Soğan	1
29	Sebze veya meyve	1	89	Okula gitmek	1
30	Hastalık	1	90	Aşk	1
31	Havuç turşusu	1	91	Limon	1
32	Antibiyotik	1	92	Bal	1
33	Alışveriş	1	93	Türlü yemeği	1
34	Çay	1	94	Şarjsız telefon	1
35	Şekerli ayran	1	95	Doymak	1
36	Karıncaanın çalışması	1	96	Yemeğe soğan koymak	1
37	Boş konuşan insan	1	97	Arkadaşım	1
38	Sonsuzluk	1	98	Kimya Dersi	1
39	Telefonumda bazen olan kontör	1	99	Hayatından birini kaybetmek	1
40	Toplumsal olaylara müdahale aracı	1	100	Hayatın en uç noktasında yaşama	1
41	Çekirdek arasında çıkan bozuk tane	1	101	Başarı merdivenlerini tırmanmak	1
42	Ampul	1	102	Kadın	1
43	Matematik dersi	1	103	Ekmek	1
44	Futbol topu	1	104	Aile nasihati	1
45	İğrenç	1	105	İlaç	1
46	Son dakikada yenen gol	1	106	Sarımsak	1
47	Beterin beteri	1	107	Kardeş	1
48	Beslenme	1	108	Peynir	1
49	Zorla ölüme gitmek	1	109	Beyin salatası	1
50	Kendini kanıtlama	1	110	Araba	1
51	Süt	1	111	Ayakkabı boyası	1
52	Uyku	1	112	Resim yapmak	1
53	Zorla yemek yapmak	1	113	Doluda yürümek	1
54	Eğlence	1	114	Çocuk büyütme	1
55	Enerji	1	115	Dağa tırmanmak	1
56	Ayakkabı cilası	1	116	Çiçek büyütme	1

57	Sevgili	1	117	Pazardaki sebzeler	1
58	Para	1	118	Boşanmış aile çocuğu	1
59	Roman	1	119	Misafir ağırlamak	1
60	Resim	1	120	Maçın ilk dakikasında gol yemek	1
				120 çeşit metafor Toplam	232

Tablo 1 incelendiğinde; lise öğrencilerinin “ödev” kavramına yönelik olarak toplam 120 çeşit metafor belirttikleri ve bunun için toplam 232 görüş ifade ettikleri görülmektedir. Lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili ilk on sırada en fazla belirttikleri metaforlar; *Eziyet, Sevmediğin Yemek, Topluca Dayak Yemek, Oyun, Yemek, Sorumluluk, Zaman Kaybı, Hazine, Top, Makyaj* olarak sıralanmıştır. İlk on ve toplam 120 metafor kapsamında değerlendirme yapıldığında; lise öğrencilerinin ödev kavramına yönelik olarak oldukça fazla sayıda olumsuz görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan metaforların *Yalancı İnsan, Öğretmen, Arkadaşım, Boş Konuşan İnsan, Kadın, Kardeş, Sevgili, Boşanmış aile çocuğu* gibi metaforlar hariç tamamının cansız metaforlar olduğu belirlenmiştir. Toplam 24 metaforun 16 ile 2 arasında tekrar edilme sıklığı olduğu belirlenirken, geriye kalan toplam 96 metaforun ise birer kez tekrar edildiği belirlenmiştir. Bu noktada ödev konusunda öğrencilerin algılarında genelde bireysel farklılıkların ortaya çıktığı görülebilmektedir.

Diğer taraftan, lise öğrencilerinin “ödev” kavramına yönelik olarak toplam 120 çeşit metafor ürettikleri ve bunun için 232 görüş belirttikleri görülmektedir ki geliştirdikleri bu metaforların ortak özellikleri bakımından ayrıldıkları kategorilere göre sınıflandırılmasına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2.

Lise Öğrencilerinin Ödev Kavramına Yönelik Olarak Geliştirdikleri Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	Metafor çeşidi (f)
1. Duygusal etkisi	
1. Alt kategori : Metaforlar: Olumlu etki: Telefonumda bazen olan kontör, Oyun, Film, Kitap, Hediye, Müzik	
2. Alt kategori: Metaforlar: Olumsuz etki: Mutsuzluk, Sevmediğin yemek, Çalışmak, Alışveriş, Çay, Şekerli ayran, Eziyet, İğrenç, Son dakikada yenen gol, Maçın ilk dakikasında gol yemek, Zorla ölüme gitmek, Cinayet sebebi, Eğlence, Ceza, Yemeğe soğan koymak,	6+25=31

Arkadaşım, Kimya dersi, Ölüm, Bulaşık, Hayatı en uç noktasında yaşamak, Beyin salatası, Boş bir dünya, Hayati problem, Beden eğitimi, Evlilik

2. Akademik gelişim için gerekliliği

Metaforlar: Tohum, Arı, Sebze veya meyve, Antibiyotik, Yemek, Karıncanın çalışması, Sorumluluk, Hazine, Oyun, Enerji, Ağaç, Başarı merdivenlerini tırmanmak, Sakız, Yapboz, Aşk, Bal, Çiçek büyütme, Pazardaki sebzeler

3. Zorunlu olması

Metaforlar: Sevmediğim yemek, Ev işi, Yemek, Toplumsal olaylara müdahale aracı, Matematik dersi, Futbol topu, Zorla yemek yapmak, Meyve çekirdeği, Haritadaki şehirler, Çöp, Nefes, Su, Soğan, Okula gitmek, Kardeş, Roman, Beslenme

4. Ödev yapmanın zorlukları

Metaforlar: Eziyet, Çekirdek arasında çıkan bozuk tane, Oyun, Nar, Paket lastiği, Gökyüzü, Erken kalkmak, Yol, Su, Kadın, Sevgili, Öğretmen, Resim, Uyku, Boşanmış aile çocuğu, Dağa tırmanmak

5. Sürekli olması

Metaforlar: Ev işi, Hastalık, Yemek, Sonsuzluk, Eziyet, Lego, Yapıştırıcı, Doymak, Bulaşık, Aile nasihati, Güneş, Para, Şampuan, Top, Şarjsız telefon,

6. Emek gerektirmesi

Metaforlar: Müzik, Oyun, Hayatından birini kaybetmek, Araba, Ayakkabı boyası, Makyaj, Doluda yürümek, Çocuk büyütme, Misafir ağırlamak

7. Ödev yapmanın yararları

Metaforlar: Kendini kanıtlama, Süt, Açık kapatan kapı, Limon, İlaç, Sarımsak, Ampul, Ayakkabı cilası, resim yapmak

8. Gereksiz olması

Metaforlar: Ağır bir yük, Boş konuşan insan, Eziyet, Beterin beteri, Cinayet sebebi, Zaman kaybı, Makyaj

9. Ödev yapabilmenin gerekleri

Metaforlar: Yemek, Oyun, Bombalı saat, Yalancı insan, Bulmaca, Peynir, Ekmek

10. Ödev yapmamanın sonuçları

Metaforlar: Havuç turşusu, Film, Tuz, Topluca dayak yemek

11. Ödevlerin çeşitli olması

Metaforlar: Türlü yemeği, Sebze çorbası, Bilinmeyenli denklem, Şurup

*Oyun, Sevmediğin yemek, Yemek, Eziyet, Su, Ev işi, Film, Bulaşık, Cinayet sebebi, Makyaj metaforları farklı kategorilerde birden fazla tekrar edilmiştir. Bu durum metaforun *Çünkü* şeklinde ifade edilen açıklama bölümüne göre dağılımının belirlenmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 2'ye göre, lise öğrencilerinin “ödev” kavramına yönelik olarak toplam 120 çeşit metafor belirttikleri ve bu metaforların ise toplam 11 farklı kategori ve 2 alt kategori altında toplandığı görülebilmektedir. Bu kategoriler en fazla metafor kapsamaları bakımından “*Duygusal etkisi, Akademik gelişim için gerekliliği, Zorunlu olması, Ödev yapmanın zorlukları, Sürekli olması, Emek gerektirmesi, Ödev yapmanın yararları, Gereksiz olması, Ödev yapabilmenin gerekleri, Ödev yapmamanın sonuçları, Ödevlerin çeşitli olması*” olarak sıralanmaktadır. Bu kategorilerin her birinde farklı sayılarda metaforlar belirtilmiştir. Aşağıda bu kategorilerde yer alan metaforların her birine katılımcıların ifadeleriyle açıklamalı örnekler verilmiştir.

Duygusal etkisi kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride olumlu ve olumsuz duygusal boyutlarda toplam 31 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait farklı iki alt kategoride belirtilmiş olan açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

1a. Olumlu duygusal etkisi kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler:

Müzik; ” Müzik dinledikçe rahatladığım gibi ödev yaptıkça da rahatlarım”. (Ö1)

Oyun; “ Ödev yaparken aynen oyun oynarken eğlendiğim gibi eğlenirim ve mutlu olurum”. (Ö120)

1b. Olumsuz duygusal etkisi kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler:

Sevmediğin yemek; ”Sevmediğin yemeği yemek istemezsin ve miden bulanır. Ödevde de aynısı olur. Yapmayı sevmiyorsundur fakat bitirmek ve tamamlamak, ayrıca da doğru yapmak zorundasındır”. (Ö11)

Son dakikada yenen gol; ”Tam maç bitecek ve ohh! tamam problemsiz bitecek derken son dakikada bir gol gelmesi izleyenleri yıkar. Ödevlerde öyledir. Tam ders bitti artık, bu hafta ödev yok rahatız diye düşünürken o sırada öğretmen ödev verir ve tüm güzel duygularınız kötüye dönüşür”. (Ö72)

Akademik gelişim için gerekliliği kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 19 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Arı; “Arı her çiçekten bal alır biz de her öğretmenden öğreneceğiz ödevler bize yardım edecek”. (Ö16)

Ağaç; “Ağaç büyümesi için bakıma ihtiyaç duyar, ağacı suladığımızda ve bakım yaptığımızda yeşerir. Ödev bizlerin bilgi öğrenmemizi sağlar, ödev yaptıkça yeni bilgiler kazanırız”. (Ö114)

Zorunlu olması kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 17 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Zorla yemek yapmak; “Misafir geldiğinde ona en iyi şekilde ikramlar yapmalıyız ve çeşitli yemekler yaparız. Yapmak istemesek bile bunu yapmak zorundayız. Öğretmende ödev verdiğinde yapmak istemeyiz fakat ödevi de zorla yapıyorum”. (Ö78)

Su: “Su hayat için çok önemlidir. Susuz yaşanmaz. Ödevlerde öğrenciler için çok önemlidir. Ödev olmazsa öğrenci bilgilerini iyi öğrenemez. Öğretmen her zaman ödev vermelidir”. (Ö167)

Ödev yapmanın zorlukları kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 17 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Paket lastiği; “Paket lastiğiyle eğlenebiliriz. Lastiği çekerken eğlenceli olur ama elinize vurduğunuzda çok acıtır. Kolay ödevleri yaparken eğlenceli olur ama zor ödevlerde durum tam tersi olur. Zorlanırsınız ve moralimiz bozulur.”. (Ö157)

Kadın; “Kadınları anlamak zordur. Neyi ne zaman yapacağı belli olmaz. Ödevlerinde ne zaman verileceği, nasıl yapılacağı, neden yapılacağını anlamak mümkün değildir”. (Ö192)

Sürekli olması kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 15 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Şarjsız telefon; “Şarj olmadan telefonu kullanamayız çalışmaz. O nedenle her bittiğinde ihtiyaç oldukça şarj etmemiz gerekiyor. Ödev olmadan da dersler öğrenilemez. Öğretmen her zaman gerektiği konularda ödev verilmelidir”. (Ö176)

Şampuan; "Şampuanın bitince kutusunun içine su koyarak kullanmaya devam ederiz. Öğretmenlerde bir ödev bitmeden hemen başka ödevler veriyorlar. Hiç bitmeden sürekli ödev veriliyor". (Ö212)

Emek gerektirmesi kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 9 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Doluda yürümek: "Hava dolu yağışlıysa ve arkadaşlarınızla buluşacaksanız işiniz zordur. Çünkü gidemezsiniz, dışarıya çıkamazsınız. Kafanıza ve şemsiyenize takır takır düşer, ayrıca hava çok soğuk olur. Öğretmenin verdiği ödevlerde öyledir. Öğretmenin ödev verdiği gün dolu yağışlı gün gibidir. Ne arkadaşlarınızla görüşebilirsiniz, ne TV izleyebilirsiniz, ne bilgisayarınızla ilgilenebilirsiniz. Çaresiz evde kalıp ödevi tamamlamak zorunda kalırsınız" (Ö63)

Çocuk büyütmek: "Aileler çocuklarını büyütmek için çok fazla emek, para ve zaman harcarlar fakat sonunda da emeklerinin karşılığını alırlar. Öğrencilerde öğretmenlerinin verdiği ödevi hazırlamak için çok emek ve zaman harcarlar. Çok yorulurlar. Fakat güzel ödev hazırladıklarında yüksek puan alırlarsa notları yükselir ve mutlu olurlar". (Ö95)

Ödev yapmanın yararları kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 9 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Süt: "Çocuk için süt ne kadar yararlıysa ve ailesi tarafında süt içirilmesi gerekliyse, öğrenciler içinde ödev yararlıdır. Öğretmenler sürekli olarak öğrencilerine ödev vermelidir". (Ö75)

Ampul: "Ampul yandığında etrafını aydınlatır ve ışık verir. Ödevde öğrenciler için bir ampul gibi görev yapar. Verilen ödevler öğrencilerin zihnini aydınlatır, öğrencinin bilgisini artırır, öğrencide etrafını aydınlatır. Ödevler bizleri aydınlatır". (Ö213)

Gereksiz olması kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 7 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Boş konuşan insan: “bazı insanlar vardır ki sürekli konuşurlar fakat boş boş konuşurlar. Konuştukları hiçbir şeyin anlamı yoktur. Verilen ödevlerde öyledir. Sürekli ödevler veriliyor, bizlere katkısı olmayan vaktimizi boşuna harcatan işlerdir”. (Ö175)

Makyaj: “Makyaj gerektiği gibi yapılırsa çok iyi olur. Fakat çoğu zaman abartılarak kadınları çirkinleştirerek ve sağlıklarına zarar verilerek yapılıyor. Ödevlerde aynen makyaj gibidir. Öğrencilere gereksiz yere, onların vakitlerini alacak şekilde, onların morallerini bozacak ve sağlıklarını olumsuz etkileyecek şekilde ödev veriliyor”. (Ö144)

Ödev yapabilmemenin gerekleri kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 6 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Ekme: “Ekme yararlı bir yiyecektir. Acıkınca yeriz tokken yemek istemeyiz. Ödevleri de ihtiyacımız varsa yaparız. Eğer notlarımız iyiye ödev yapmayız, notlarımız düşükse notumuzu yükseltmek için ödev yaparız”. (Ö193)

Yemek: “Yemek yemezsem aç kalırım ve hasta olurum, ödev yapmazsam da bilgisiz kalırım ve başarısız olarak sınıfta kalırım”. (Ö200)

Ödev yapmamanın sonuçları kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 4 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Tuz: “Tuzun insan sağlığı için faydası vardır. Gerektiği kadar günlük olarak tüketmek gerekir. Fakat yemediğimiz zaman sağlığımıza hemen olumsuz etkisi olmaz. Ödevlerde öyledirler yapmayabilirsiniz fakat yapmadığımız zaman öğretmen fark ederse ceza alırsınız”. (Ö146)

Topluca dayak yemek: “Sınıf olarak bir suçumuz varsa topluca dayak yeriz. Kurtuluşumuz yoktur. Ödevlerimizi de yapmadığımız zaman ceza alırız kurtuluşumuz yoktur”. (Ö227)

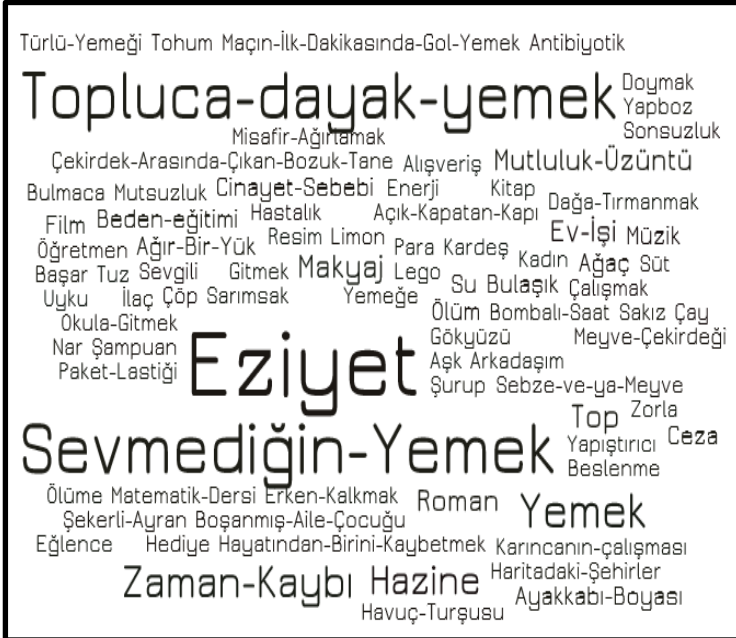
Ödevlerin çeşitli olması kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait lise öğrencilerinin belirttiği örnekler

Lise öğrencileri tarafından bu kategoride toplam 4 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Türlü yemeği: "Türlü yemeğinin içinde sevdiğim ve sevmediğim malzemeler var. Ödevlerde türlü yemeğine benziyor. Çünkü her öğretmen ayrı ayrı ödevler veriyorlar. Bazı ödevleri seviyorum fakat bazı ödevleri hiç sevmiyorum. Her dersin çeşit çeşit ödevi var". (Ö177)

Sebze çorbası: "Sebze çorbası içinde pek çok yararlı malzemenin olduğu ve içenler için çok fayda sağlayan bir yiyecektir. Fakat sevmem. Ödevlerin içinde de yapanlara çok yarar sağlayacak çeşit çeşit sorular ve bilgiler vardır. Yapınca ödevlerin bana çok yararlı olacağını biliyorum fakat ödev yapmayı sevmiyorum". (Ö153)

Yukarıda belirtildiği gibi araştırmaya katılan öğrenciler pek çok metafor belirtmişler ve bu metaforlara ait pek çok açıklamalar yapmışlardır. Bu metaforların frekanslarının büyüklüğüne bağlı olarak Şekil 1 elde edilmiştir. Bu resimde belirtilen metaforun frekansı ne kadar büyük ise puntosu o kadar büyük olarak belirlenmiştir. Özellikle frekansları bir olan metaforlar ise aynı puntoda yazılmışlardır. Şekil 1'e çalışmada yer verilmesinin temel amacı öğrencilerin belirttikleri tüm metaforların toplu olarak birlikte görülebilmelerini sağlamak ve frekans değerlerinin birbiriyle kıyaslanabilmesine olanak sağlamaktır.

Şekil 1. Lise öğrencilerinin ödev kavramına yönelik olarak belirttikleri metaforlara ait kelime bulutu

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonunda lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili toplam 120 çeşit metafor belirttikleri ve bunun için 232 görüş ifade ettikleri tespit edilmiştir. Toplam 24 metaforun 16 ile 2 arasında tekrar edilme sıklığı olduğu belirlenirken, geriye kalan toplam 96 metaforun ise birer kez tekrar edildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin bu kadar çok sayıda bir frekanslı metafor ifade etmeleri onların, ödev konusunda algularında genelde bireysel farklılıklarının ortaya çıktığını ve farklı bakış açılarına sahip olduklarını ifade etmektedir.

En fazla frekansı olan metaforlar incelendiğinde; *Eziyet, Sevmediğim yemek, Tekrar, Oyun, Gereksizlik, Sorumluluk, Yemek* vb metaforları belirlenmiştir. İlk on ve toplam 120 metafor kapsamında değerlendirme yapıldığında; lise öğrencilerinin ödev kavramına yönelik olarak oldukça fazla olumsuz görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan metaforların *Yalancı İnsan, Öğretmen, Arkadaşım, Boş Konuşan İnsan, Kadın, Kardeş, Sevgili, Boşanmış aile çocuğu* gibi metaforlar hariç tamamının cansız metaforlar olduğu belirlenmiştir. Bu durum ödev kavramının cansız kavramlarla açıklanmasının tercih edildiğini, cansız kavram gibi algılandığını veya cansız kavramlarla somutlaştırabildiklerini vurgulamaktadır.

Diğer taraftan geliştirilen metaforlar toplam 11 farklı kategoride ve 2 alt kategoride analiz edilmiştir. Bazı metaforların farklı kategorilerde de yer aldığı, bunun sebebinin soru kalıbındaki *çünkü.....* bölümünde yapılan açıklamalarında yer alan vurgularının değerlendirilmesi sonucunda belirlenmiştir. Bu kategoriler en fazla metafor kapsamaları bakımından “*Duygusal etkisi (Olumlu etki ve Olumsuz etki) (f=31), Akademik gelişim için gerekliliği (f=19), Zorunlu olması (f=17), Ödev yapmanın zorlukları (f=17), Sürekli olması (f=15), Emek gerektirmesi (f=9), Ödev yapmanın yararları (f=9), Gereksiz olması (f=7), Ödev yapabilmemenin gerekleri (f=6), Ödev yapmamanın sonuçları (f=4), Ödevlerin çeşitli olması (f=4),*” olarak sıralanmaktadır. Belirtilmiş olan metaforlar kategorilere göre incelendiğinde, lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili zengin bakış açılarının daha net olarak ortaya çıktığı görülebilmektedir.

Duygusal etkisi (Olumlu etki ve Olumsuz etki) kategorisinde toplam 31 metafor belirtilmiştir. Belirlenen kategorilerde ödevin duygusal etkisinin yüksek frekanslı çıkmış olması oldukça ilginçtir. Bu durum ödevin öğrenciler üzerinde psikolojik olarak bir baskı faktörü olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir. Lise öğrencilerinin ödev yapmayı sevmediği ve buna yönelik metaforlar belirttikleri en önemli sonuçlardan biridir. Bu yönde en fazla frekanslı olarak *eziyet* metaforunun belirtilmiş olması da bunun en önemli göstergesidir. Belirlenen sonuçlar, lise öğrencilerinin ödev yapmaktan hoşlanmadıklarını ve yararına inanmadıklarını vurgulamaktadır. Çünkü duygusal etki boyutunda olumlu ve olumsuz etki olarak iki alt kategori belirlenmiştir. Bu kapsamda olumlu etki kategorisinin frekansının 6 olduğu belirlenirken, olumsuz etki alt kategorisinin frekansının ise 25 olduğu belirlenmiştir. Olumsuz etki boyutunda 25 metafor miktarı diğer tüm kategorilerin

metaforlarından da yüksek bir değerde belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç literatürde farklı ölçme araçlarıyla yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermekte ve birbirini destekler nitelik taşımaktadır. Çünkü ev ödevlerinin çocukların akademik ilgilerini zayıflatma, fiziksel ve duygusal yorgunluğa neden olma, etkili çalışma alışkanlığını olumsuz etkileme, kopya çekme davranışına yönelme ve okula yönelik olumsuz tutum geliştirme gibi olumsuz pek çok etkilerinin olduğu belirtilmektedir (Cooper, Robinson & Patall, 2006; Katz, Eliot & Nova, 2014; Warton, 2001; Yuladır ve Doğan, 2009). Diğer taraftan Turanlı (2007) ödevler nedeniyle üzerlerinde baskı hissedenden öğrencilerin de aileleri ile olan sosyal ilişki ve iletişimde problemler oluştuğunu vurgulamıştır. Bu araştırmada da öğrencilerin belirttikleri metaforlar bu sonuçlara açıklık getirmektedir. En fazla frekansla *eziyet* metaforunun belirtilmiş olması bu sonuçların en önemli göstergesidir.

Ödevlerle ilgili yapılan araştırmaların çoğu akademik gelişime olan etkisine yönelik olarak hazırlanmıştır (Eren & Handerson, 2007; Nuez vd., 2015). Bu araştırmada da ikinci sırada öğrenciler ödevin akademik gelişimleri için gerekli olduğu yönünde algılarını belirtmişlerdir. Akademik gelişim için gerekliliği kategorisinde toplam 19 metafor belirtilmiştir. Bu durum öğrencilerin her ne kadar ödevden duygusal olarak olumsuz etkileniyorlar olsalar bile kesinlikle ödevin akademik gelişimlerine de katkı sağladığını düşündüklerini göstermektedir. İlgili literatürde de iyi düzenlenmiş olan ödevlerin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu katkı sağladığı belirtilmektedir (Özcan ve Erkin, 2015; Rudman, 2014).

Ödevlerin verilmesi öğrencilerde belli davranışların geliştirilmesini amaçlıyorsa bu durumda tüm öğrencilerin ödevleri yapması gerekmektedir. Buna bağlı olarak öğrenciler ödevlerin zorunlu olması kategorisinde toplam 17 metaforla algılarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ödevleri zorunlu tutmadıkları takdirde çoğu öğrenci yapmamayı tercih edecektir. Bu nedenle mutlaka verilen ödevlerin öğrenciye sağlayacağı katkılar düşünülerek, onları duygusal olarak çok fazla baskı altında tutmadan yararları ön plana çıkartılarak açıklamalar yapılmalıdır.

Ödev çoğu zaman okul dışı etkinlik olarak verildiğinden hazırlanmasında öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar olabilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerde ödev yapmanın zorlukları kategorisinde toplam 17 metaforla algılarını belirtmişlerdir. Bu noktada özellikle öğrencilerin yapmakta zorlandıkları ve ailelerin devreye girdikleri ödevler (Coşkun Keskin ve Özer, 2016) ve son yıllarda oldukça tartışmalı konulardan biri olan performans ödevleri (Benli, 2010; Küttükte, 2010; Tüysüz, Karakuyu ve Tatar, 2010) gündeme gelmektedir. Öğretmenlerin ödevleri verirken mutlaka öğrenci imkânlarını bilerek ve mümkün olduğunca aile yardımına başvurmadan kendi emekleriyle başarabilecekleri ödevler vermeye gayret göstermeleri önemli olacaktır. Çünkü ev ödevlerinin öğrenci başarısına etkisinin yanında, etkili hazırlanmasında ailenin, ev ortamının ve çalışma atmosferinin de etkisi bulunduğu (Cooper & Valentine, 2001: 34-45) ifade edilmektedir. Cooper'a (2007) göre ödev, öğretmenlerin öğrencilerinden okul saatleri dışında yapmalarını istedikleri

görevlerdir ki bu durum öğretmenin ödev verirken öğrencinin bireysel şartlarını iyi değerlendirmesi gerektiği konusu önemli görünmektedir.

Öğrencilerin algıları yönünde belirttikleri metaforlarla ilgili belirlenen diğer bir kategori ise, ödevlerin sürekli olması kategorisidir ki bu kategoride toplam 15 metafor belirtilmiştir. Öğrenciler ödevlerin sürekli olarak onları kontrol altında tuttuğu, sık sık verildiği ve bir devamlılığının olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalarda ödevin veriliş sıklığı ve öğrencilerin ödevlerini tamamlama süresi de ödevde etki eden faktörlerden biri (Kralovec & Buell, 2001: 39-42) olduğu ifade edilmektedir. Cooper (2007) ve Kralovec ve Buell (2000) gibi araştırmacılar olması gerektiğinden fazla ve sürekli verilen ödevlerin çocukların ve ailelerin en değerli zamanlarını çaldığını ve öğrencilerin kendileri için önemli olan kişisel, sosyal, ruhsal ve ahlaki gelişimi için gereken aktiviteleri ev ödevleri sayesinde yapamadıklarını ifade etmektedirler. Yıldırım (2008) ödevin, çocuğun ilgi ve merak duygusuna hitap etmiyorsa, hiçbir yarar sağlamadığını, özellikle her gün verilen ödevlerin, çocuklar açısından çok sıkıcı olduğunu ve genellikle de yapılmadığını söylemektedir. Öğretmenlerin ödevleri verirken öğrencilerin genel derslerinin ödev yoğunluğunu ve ödev miktarlarını dikkate almaları yanında kendi derslerindeki ödevlerin de öğrencilere etkin katkı sağlayacağını düşündükleri şekilde vermelerinde yarar vardır. Ödevlerin sürekli ve öğrencileri psikolojik olarak olumsuz şekilde etkileyebilecek biçimde vermelerinde yarar vardır.

Öğrencilerin ödev kavramına yönelik olarak belirttikleri diğer kategoriler incelendiğinde; emek gerektirmesi kategorisinde toplam 9 metafor belirtirlerken, ödev yapmanın yararları kategorisinde de toplam 9 metafor belirtmişlerdir. Her iki kategori birlikte değerlendirildiğinde eğer ki öğrenciler ödevlerine kendileri emek vererek hazırlarlarsa yararı olabilir. Verilen ödevler öğrencilerin duyuşsal olarak hazır olduklarında bilişsel ve psikomotor olarak emek veriyorlarsa ancak yararlı olacaktır. Cooper (2007) ödevlerin olumlu etkilerini dört başlık altında toplamıştır. Bunlar; Kısa süreli akademik etkiler, Uzun dönemli akademik etkiler, Akademik olmayan etkiler ve Ailenin katılımını içeren etkilerdir. Yapılan araştırmalarda da öğrenciler ödevlerine emek vererek belirlenmiş olan davranışları kazanabiliyorlarsa faydalı olabileceği belirtiliyor (Gömlüksiz, Sinan ve Demir, 2010; Kırılmazkaya, Keçeci ve Kırbag Zengin, 2011; Secer, 2010). Hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin emek verilmeden ödevlerin yararının olmayacağını bilinçli şekilde vurgulanarak ödev etkinliklerinin yapılması gerektiğinin farkında olmaları gerekmektedir. Ancak diğer taraftan, ödevler öğrenciye ev dışında, okul sonrası ve öncesi okul laboratuvarını (Zisow, 2002), kütüphanesini, araştırma merkezlerini kullanarak veya ödevi yapabilmesi için ekstra program gerektirmeyecek, öğrenciyi çok fazla meşgul etmeyecek şekilde ödevler verilmelidir.

Lise öğrencileri ödev kavramına yönelik olarak belirttikleri metaforların bir bölümünde ödevin gereksiz olması kategorisinde toplam 6 metafor belirtmişlerdir. Bu öğrenciler arasındaki bir azınlığın görüşüdür fakat ödevlerin gereksiz olduğunu açık

ve net olarak belirtmek öğrencilerin ödevin yararını algılamadıklarını, zaman kaybı olarak algıladıklarını ve boşuna yapılan bir etkinlik olduğunu düşündüklerini ifade etmektedir. İlgili literatürde ödevlerin öğrenciye katkısının olup olmadığı konusunda yani ödev vermenin gerekli olup olmadığı konusu hâlâ tartışılan konulardan biri olarak dikkat çekmektedir (Eren & Henderson, 2011; Froiland, 2011; Rudman, 2014; Warton, 2001). Öğrencilerin de ödevin gereksiz olduğunu vurgulamak yönündeki algılarını belirten metaforlar üretmeleri, ödevlerin öğrenciler tarafından gereksiz olarak algılandıklarını ifade etmektedir.

Öğrencilerin ödev yapabilmenin gerekleri kategorisinde toplam 6 metafor belirttikleri belirlenmiştir. Epstein'e (2001) göre ödevin yapılmasındaki temel sorumluluk öğrencindir. Dolayısıyla ödevin yapılabilmesi için öğretmenin ödev verdiği öğrencisini iyi tanınması ve onun şartlarına göre ödev vermesi gerekmektedir. Ödevler öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını ve pozitif davranışlar geliştirmelerini sağlayabilecekse, aile okul arasındaki ilişkilerinin gelişmesini sağlayacaksa (www.ed.gov/pubs/edpubs.html), öğretmenin öğrenci niteliklerini ve dersinin niteliklerini iyi değerlendirmesi gerekmektedir.

Ödev yapmamanın sonuçları kategorisinde toplam 4 metafor belirtilmiştir. Ödev yapılmadığı zaman karar verme yetkisi öğretmene aittir. Öğretmen ödev yapmamayı önemli görmezse öğrenci bundan sonraki süreçte verilen ödevleri yapmama-vermeme davranışı gösterecektir. Ancak öğretmenlerin ödevlerin yapılmaması noktasında genelde ceza uyguladığı vurgusundan hareket edilecek olursa ilgili araştırmalarda; birçok öğrencinin ev ödevlerini ödevle ilişkin ilgi ya da heyecan duyma gibi nedenlerden ziyade görev duygusu, ödül alma isteği ve cezadan kaçma gibi nedenlerle yaptığını (akt. Epstein & Van Voorhis, 2001; Walker, Hoover-Dempsey, Whetsel & Green, 2004; Valle vd., 2015) açıklamaktadır.

Lise öğrencileri ödevlerin çeşitli olması kategorisinde toplam 4 metafor belirtmişlerdir. Bryan ve Burnstein (2004) ödevlerin bireysel ihtiyaçlara göre çeşitli verilmesinin önemli olduğunu ifade ederken, Duru ve Çöğmen (2017) yaptıkları araştırmada öğrencilerin ödevlerin çeşidi kavramını açıklayamadıklarını ve ödevin çeşitli olmasını farklı derslerde verilen ödevlere vurgu yaparak açıkladıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmada belirtilen ödevlerin çeşitli olması kavramıyla ilgili metaforlarda da “*Türlü yemeği, Sebze çorbası, Bilinmeyenli denklem, Şurup*” öğrencilerin farklı derslerde verilen ödevleri kastettikleri şeklinde belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin niteliksel olarak ödevlerin çeşitli olduğunun farkında olmadan sadece ödevlerin yoğunluğunu ve farklı her dersin ödevi olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak; ödevler öğrencilerin neyi bildiğinden ve neyi tekrar etmesi gerektiğinden çok, etrafındaki bireylerden çok fazla yardım talep etmeden, kendi bilgi ve becerisiyle neyi yapabileceği amacıyla verilmelidir. Bu yönde ödevler, öğrencilerin 21.yüzyıl becerileri kapsamında farklı düşünme becerilerini öğrenebilmelerine, okulda öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında kullanmalarına imkân

sağlayabilmelerine, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanda bilgi-beceri kazanmalarında tecrübeler oluşturmalarına imkânlar sağlayabilecekleri şekilde verilmelidir. Öğrencileri duygusal olarak olumsuz etkileyen, çok fazla vakitlerini alan, ailelerinin müdahaleleriyle yapabilecekleri, ulaşamayacakları bilgileri kapsayan ödevlerin verilmesi gibi durumlarda ödevin yarardan çok zarar vereceği unutulmamalıdır.

Elde edilen sonuçlar dikkate alındığında öncelikle elde edilen sonuçları detaylıca araştırmaya yönelik yeni araştırma önerileri belirtilebilir. Bu kapsamda; bu araştırma görüşme gibi farklı veri toplama teknikleriyle desteklenerek, farklı katılımcı gruplarıyla hazırlanarak, kategorik olarak belirlenen algılar analiz edilerek farklı araştırmalar olarak yapılabilir. Özellikle öğrencilerin ödevlere yönelik olumsuz algılarının sebeplerini belirlemeyi amaçlayan araştırmalar hazırlanabilir. Ödev konusunda öğretmen, öğrenci ve velilerin katılımıyla hazırlanabilecek çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akturan, U. ve Esen, A. (2008). Fenomenoloji. T. Baş & U. Akturan (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri* içinde (s. 83-98). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Amin, G.T., Jeppsson, F., & Haglund, J. (2015). Conceptual metaphor and embodied cognition in science learning: Introduction to special issue. *International Journal of Science Education*, 37(5-6), 745-758.
- Armstrong, S.L., Davis, H.S., & Paulson, E.J. (2011). The subjectivity problem: Improving triangulation approaches in metaphor analysis studies. *International Journal of Qualitative Methods*, 10(2), 151-163.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi* (Yüksek lisans tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Bembenuddy, H. (2011). The last word: An interview with Harris Cooper-Research, policies, tips, and current perspectives on homework. *Journal of Advanced Academics*, 22, 342-351.
- Benli, N. (2010). *İlköğretim I. kademedeki verilen performans görevlerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Benli, E. ve Sarıkaya, M. (2013). Fen ve teknoloji dersinde verilen ödevlere yönelik ilköğretim II. kademe öğrencilerinin sınıf düzeyleri ve cinsiyete göre görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 489-502.
- Bogdan, R.C., & Biklen, S.K. (2007). *Qualitative research for education* (5th Ed). Boston: Pearson Education, Inc.

- Bryan, T., & Burstein, K. (2004). Improving homework completion and academic performance: Lessons from special education. *Theory Into Practice*, 43(3), 213-219.
- Coffey, A., & Atkinson, P. (1996). *Making sense of qualitative data analysis: Complementary strategies*. Thousand Oaks CA: Sage.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th Ed.). New York, NY: Routledge.
- Cooper, H. (1989). *Homework. white plains*. New York, NY: Longman.
- Cooper, H., & Valentine, J.C. (2001). Using research to answer practical questions about homework. *Educational Psychologist*, 36, 143-153.
- Cooper, H., Robinson, J C., & Patall, E.A. (2006). Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987–2003. *Review of Educational Research*, 76(1), 1-62.
- Cooper, H. (2007). *The Battle over homework: Common ground for administrators, teachers, and parents*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Corbett, E., & Connors, R. (1999). *Classical rhetoric for the modern student* (4th Ed.). New York: Oxford University Press.
- Corbin, J.M., & Strauss, A.C. (2007). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- Çapan, B.E. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 140-154.
- Coşkun Keskin, S. ve Özer, Ü. (2016). Velilere göre araştırmaya dayalı ödev anlayışı *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (USBES Özel Sayı II), 1491-1512.
- Coyne, I. (1997). Sampling in qualitative research. Purposeful and theoretical sampling: Merging or clear boundaries? *Journal of Advanced Nursing*, 26(3), 623-630.
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five traditions*. California: SAGE.
- Demirtaş, A. (2011). İlköğretim okullarındaki (1-5. sınıf) ödev uygulamalarının değerlendirilmesi araştırması. www.meb.gov.tr/earged/earged/ilk_ok_odev_uyg_deg.pdf. adresinden 05.12.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Deveci, İ., Önder, İ., & Çepni, S. (2013). Parents' views regarding homeworks given in science courses. *Journal of Baltic Science Education*, 12(4), 497-508.
- Deveci, İ. ve Önder İ. (2014). Fen ve teknoloji dersinde verilen ödevlere yönelik öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 13(1), 33- 47.

- Duru, S. ve Çöğmen, S. (2017). İlkokul ve ortaokul öğrencileri ile velilerin ev ödevlerine yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 16(1), 354-365.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629.
- Ekici, G. (2016a). Öğretmen adaylarının “Bilgisayar” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(3), 755-781.
- Ekici, G. (2016b). Biyoloji öğretmeni adaylarının mikroskop kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: Bir metafor analizi çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 615-636.
- Epstein, J.L. (2001). *School, family and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. <http://eric.ed.gov> adresinden 25.05.2012 tarihinde indirilmiştir.
- Epstein, J.L., & Van Voorhis, F.L. (2001). More than minutes: Teachers' roles in designing homework. *Educational Psychologist*, 36, 181-193.
- Eren, O., & Henderson D. J. (2007). The impact of homework on student achievement. *Econometrics Journal*, 11, 326-348.
- Eren, O., & Henderson D.J. (2011). *Are we wasting our children's time by giving them more homework?* <http://ftp.iza.org/dp5547.pdf> adresinden 15.07.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34, 1-14.
- Froiland, J.M. (2011). Parental autonomy support and student learning goals: A preliminary examination of an intrinsic motivation intervention. *Child Youth Care Forum*, 40, 135-149.
- Gedik, N., Altıntaş, E. ve Kaya, H. (2011). Fen ve teknoloji dersinde verilen ev ödevleri hakkındaki öğrenci görüşleri. *Journal of European Education*, 1(1), 6-13.
- Gedik, S. ve Orhan, S. (2013). İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi ödevleri hakkında görüşleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 38, 135-148.
- Given, L.M. (Ed.) (2008). *The sage encyclopedia of qualitative research methods*. Sage: Thousand Oaks, CA, Vol.2, pp.697-698.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi: Kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gömlüksiz, M.N., Sinan, A.T. ve Demir, S. (2010). İlköğretim Türkçe dersi proje ve performans görevlerinin gerçekleştirilme sürecine yönelik öğrenci görüşleri. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/194072303_62g%C3%B6mlüksiz_mehmet_nuri.pdf adresinden 11.09.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Hong, E., & Lee, K. (1999). Preferred homework style and homework environment in high-versus low-achieving Chinese students.

http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/17/a9/a2.pdf adresinden 03.11.2016 tarihinde indirilmiştir.

- Hruschka, D.J., Schwartz, D., St.John, D.C., Picone-Decaro, E., Jenkins, R.A., & Carey, J.W. (2004). Reliability in coding open-ended data: Lessons learned from HIV behavioral research. *Field Methods*, 16(3), 307-331. <http://www.wordle.net/>
- İnce, Ö. (2002). *Yazınsal söylem üzerine*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Katz, I., Eilott, K., & Nevo, N. (2014). I'll do it later: Type of motivation, self-efficacy and homework procrastination. *Motivation and Emotion*, 38(1), 111-119.
- Kütükte, Z. (2010). *İlköğretim öğretmenlerinin performans ve proje ödevlerine ilişkin algı görüş ve uygulama durumları* (Yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Kırılmazkaya, G., Keçeci, G. ve Kırbağ Zengin, F. (16-18 Mayıs 2011). *İlköğretim öğrencilerinin fen ve teknoloji dersinde performans görevlerini hazırlarken kullandıkları bilgi iletişim teknolojileri*. 6th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), Elazığ, Turkey.
- Knight, S.L., Nolan, J., Lloyd, G., Arbaugh, F., Edmondson, J., & Whitney, A. (2013). Quality teacher education research: How do we know it when we see it? *Journal of Teacher Education*, 64(2), 114-116.
- Kralovec, E., & Buell, J. (2000). *The end of homework*. Boston, MA: Beacon Press.
- Kralovec, E., & Buell, J. (2001). End homework now. *Educational Leadership*, 58(7), 39-42.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2005). *Metaforlar hayat, anlam ve dil*. (G.Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2010). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (G.Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Leblebici, D.N. ve Kılıç, M. (2004). *İçerik analizi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Linn, G.B., Sherman, R., & Gill, P.B. (2007). Making meaning of educational leadership: The principal ship in metaphor. *NASSP Bulletin*, 91(2), 161-171.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nuez, J.C., Suárez N., Rosário, P., Vallejo, G., Valle, A., & Epstein, J.L. (2015). Relationships between perceived parental involvement in homework, student homework behaviors, and academic achievement: differences among elementary, junior high, and high school students. *Metacognition Learning*, 10(3), 375-406.

- Özcan, A. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin İngilizce öğrenmeye yükledikleri anlamlar: Metaforik bir analiz* (Yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Özcan, Z.Ç., & Erkin, E. (2015). Enhancing mathematics achievement of elementary school students through homework assignments enriched with metacognitive questions. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 11(6), 1415-1427.
- Özer, B. ve Öcal, S. (2013). Sınıf öğretmenlerinin ev ödevlerine yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 133-149.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. USA: Sage.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research evaluation methods*. California: SAGE.
- Pishghadam, R., & Pourali, S. (2011). Metaphorical analysis of Iranian MA students' beliefs: A qualitative study. *Higher Education Studies*, 1(1), 27-37.
- Power, T.J., Dombrowski, S.C., Watkins, M.W., Mautone, J.A., & Eagle, J.W. (2007). Assessing children's homework performance: Development of multi-dimensional, multi-informant rating scales. *Journal of School Psychology*, 45, 333-348.
- Ratcliff, D. (1995). *Validity and reliability in qualitative research*. <http://qualitative-research.ratcliffs.net/Validity.pdf> adresinden 06.11.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Rudman, N.P.C. (2014). A review of homework literature as a precursor to practitioner-led doctoral research in a primary school. *Research in Education*, 91, 12-29.
- Saban, A. (2010). Computer teacher candidates' metaphors about the internet. *Education*, 131(1), 93-105.
- Sarıgöz, O. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin kimya derslerinde verilen ev ödevleri hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 1, 80-87.
- Secer, M. (2010). *İlköğretim öğrencileri ve öğretmenlerinin performans görevleri ve bu görevlerde internet kullanımı hakkındaki görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Scott-Jones, D. (1995). Parent-child interactions and school achievement. In B.A. Ryan & G.R. Adams (Eds.), *The family-school connection: Theory, research, and practice* (pp. 75-107). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Shuell, T.J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29(2), 102-108.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

- Turanlı, A.S. (2007). Gerçek bir ikilem: Ödev vermek ya da vermemek? *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 136-154.
- Türk Dil Kurumu. (1988). *Türkçe sözlük* (8. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Basımevi.
- Tüysüz, C., Karakuyu, Y. ve Tatar, E. (2010). Fen ve teknoloji dersindeki performans görevlerine yönelik veli tutumlarının belirlenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 4(1), 108-122.
- Valle, A., Pan, I., Nunez, J.C., Rodriguez, S., Rosairo, P., & Regueiro, B. (2015). Multiple goals and homework involvement in elementary school students. *The Spanish Journal of Psychology*, 18(81), 1-11.
- Walker, J.M.T., Hoover-Dempsey, K.V., Whetselm, D.R., & Green, C.L. (2004). *Parental involvement in homework: A review of current research and its implications for teacher, afterschool program staff, and parent leaders*. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project. <http://www.gse.harvard.edu/hfrp/projects/fine/resources/homework.html> adresinden 05.04.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Wan, W., Low, G.D., & Li, M. (2011). From students' and teachers' perspectives: Metaphor analysis of beliefs about EFL teachers' roles. *System*, 39(3), 403-415.
- Warton, P.M. (2001). The Forgotten voices in homework: Views of the students. *Educational Psychologist*, 36(3), 155-165. www.ed.gov/pubs/edpubs.html
- Yıldırım, H. (2008, 15 Kasım). Ev ödevi nedir ne değildir? *Akşam Gazetesi*, s.12.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yob, I.M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.
- Yuladı, C. ve Doğan, S. (2009). Fen ve teknoloji dersinde öğrencilerin ev ödevi performansını arttırmaya yönelik bir eylem araştırması. *Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 12, 211-236.
- Zisow, M. (2002). Do I have to do my homework? *Learning & Leading with Techonology*, 5, 6-41.

Extended Abstract

For over 100 years, U.S. educators have debated the importance of homework and the amount of homework students should be assigned. Homework has been defined simply as “tasks assigned to students by school teachers that are meant to be carried out during non-school hours” (Cooper, 1989). Homework is frequently used by nearly all the teachers as an educational practice in our country (Demirtaş, 2011; Özer &

Öcal, 2013). Although homework is one of the daily routine of the students, the contribution of it is a controversial point by the educational specialist. Research states that homework has different kinds of effects on different age groups. In order to have a positive impact to students' academic life, homework assignments should be well designed quantitatively and qualitatively and the purpose of homework should be determined according to needs and interests of students (Bembenutty, 2011; Özcan & Erktin, 2015; Rudman, 2014). On the other hand, homework can have a negative effect on students in a way that students may feel physical and mental fatigue, be inclined to cheating, and develop negative attitude to school (Cooper & Valentine, 2001; Cooper, Robinson & Patall, 2006; Rudman, 2014).

In our country, there are limited numbers of studies on homework. Most of the studies were conducted with level of elementary school and high school students and their parents' wives about homework on the purposes, quantities of homework and the choices of students (Deveci, Önder & Çepni, 2013; Gedik & Orhan, 2013; Özer & Öcal, 2013). Furthermore, there is not a research for particularly high school students' wives on their metaphors for the concept of the homework.

Metaphors are included in belief systems as an important section (Wan, Low & Li, 2011). Metaphor is a sign, meaning or conceptual expression to have formed at individuals. It is viewing and understanding process. It is more significant and strong mental production than finding the meaning of a concept through another concept elementarily for individuals. Because it expresses the depth and experiments concerning the related concept. However, sometimes people have problems in describing some words. This might be due to the fact that people often have problems in defining abstract concepts. To overcome this, people use metaphors which are very helpful for learning abstract concepts. In fact metaphors are the similar concepts people apply for explaining events, objects and abstract concepts. As a results, metaphors, which are considered as the tools used by individuals for explaining events, objects and especially abstract concepts with various analogies, are the expression of objects/actions with the help of word/words by drawing an analogy with a situation; are the making sense of and experiencing a thing in relation to another thing (Lakoff & Johnson 2010). Metaphors can be reflected not only with words but also with pictures and figures and with images in a figurative manner. Besides, conceptual metaphor theory has been developed based on identifying systematic and common patterns in metaphoric statements used for reflecting our conceptual knowledge structure and mapping (Amin, Jeppsson & Haglund, 2015).

The aim of the current study is to determine the metaphors that high school students have developed for the concept of the homework. Therefore, the following questions were tried to be answered throughout the study:

1. What are the metaphors that high school students have about the concept of homework?

2. In which conceptual categories those determined metaphors accumulated according to their common features?

Phenomenology which is one of the qualitative research models was used as the design of the study. The sample of the study consists of 232 high school students. Criteria such as being volunteer for the study, researcher's accessibility, choosing different classroom of high school are taken into consideration. The literature regarding metaphor use has been analyzed and it has been observed that in most of the studies students were required to reply to a semi-structured questionnaire. A semi-structured questionnaire was applied to determine metaphors related to the homework developed by high school students. High school students were asked to complete the sentences such as "Homework is like...; because...". Content analysis was administered for the data analysis. As known, the main purpose of a content analysis is to reach the concepts and relations which describe the collected data. Similar/same themes and concepts are gathered around a frame through a content analysis. Later these concepts are organized so that the readers are able to read. In this phase, similar metaphors have been grouped and numerated. Each metaphor has been coded and the categories have been identified. Later each metaphor has been evaluated under its category. The reliability of the study was calculated via $[\text{Consensus} / (\text{Consensus} + \text{Dissensus}) \times 100]$ and the average value of interrater reliability was found as 96 %. Nvivo 9.3 program has been used in data evaluation. For preparing the cloud of words, the wordle program (<http://www.wordle.net/>) has been used.

Findings offer 120 metaphors developed by high school students for the concept of the homework. The most common metaphors that high school students regarding the concept of homework are; *Torture, Food I do not like, Repeat, Game, Unnecessariness, Responsibility, Food*, etc. These metaphors were classified under 11 categories. Considering their frequencies, the metaphors were ranged as follows: *Emotional effect, Effect of academic development, Compulsory, Difficulties in homework, Continuity, Need for labor, Benefits of homework, Needlessness, Needs to do homework, Results of non-doing, and Types of homework*. It was determined that living metaphors were usually used for the concept of the homework although nonliving metaphors were also developed for it. In this context, they expressed the metaphor of the most torment, the food I do not like, repetition, play, unnecessary, meals, responsibility and waste of time. It is very important that high school students do not like to do homework and give metaphors for it. The most important indication of this is that the metaphor of "torment" has been mentioned the most. The conclusions emphasize that high school students do not like to do homework and do not believe in their benefit. Findings were discussed in light of the related literature. Below suggestions can be presented after the results.

1. This research can be prepared by the participation of the different types high school students as well.
2. This research can be supported by interviews, free word association test, questionnaires, and other data gathering methods.